

 Katrineholm Vård- och omsorgsförvaltningen	RIKTLINJER HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	Sid 1 (3)
	DEMENS OCH INTELEKTUELL FUNKTIONSNEDSÄTTNING	
Berörd verksamhet Alla verksamheter	Dokumentansvarig Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Datum 2020-01-01
Målgrupp Chefer, legitimerad personal, vårdpersonal	Beslutande Verksamhetschef enligt HSL	Version 2
Temaområde Demens	Tidpunkt för uppföljning 2021-01-01	Giltighet Tills vidare

Riktlinjer vid demens och intellektuell funktionsnedsättning

Allmänt

Samlingsnamnet demens omfattar en diagnos för en rad symtom som orsakas av hjärnskador. Demens är en folksjukdom och > 8 procent av Sveriges befolkning över 65 år har en demenssjukdom. Risken att drabbas av demens ökar med stigande ålder. Demens är inte en sjukdom utan en diagnos för en rad olika symtom för en rad olika symtom som kan bero på flera olika sjukdomar eller skador. Hur demenssjukdomen yttrar sig varierar beroende på var skadorna på hjärnan sitter. Symtomen och behov skiljer sig helt åt, beroende på var i sjukdomsförloppet brukaren/patienten befinner sig. Symtomen kan vara av både kognitiv, beteendemässig, psykiatrisk och kroppslig karaktär. Den vanligaste demenssjukdom är Alzheimers sjukdom som står för cirka 65 procent av alla demensfall.

Misstanke om demens utreds i första hand av primärvården som gör en basal demensutredning. Vid behov av utvidgad utredning remitteras patienten till specialistklinik.

BPSD (Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demens)

Demenssjukdomar kan förväxlas med andra psykiska sjukdomar och vice versa. Depressioner i samband med demenssjukdomar är svårupptäckta och de båda sjukdomstillstånden kan dölja varandra. Demenssjukdomar kan även leda till annan psykisk ohälsa som depression, psykos och beteendeförändringar. Termen BPSD är en förkortning för Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demens. En rad olika symtom omfattas och olika symtom har en sak gemensamt dvs. de är ofta särskilt svåra att möta för den drabbade individen, för anhöriga och för vårdpersonal. Det kan handla om psykiatriska symtom som hallucinationer och vanföreställningar eller rent beteendemässiga såsom t ex rop, skrik och störd dygnsrytm.

SveDem för särskilt boende äldre

Genom att använda SveDems SÄBO-modul, bidrar man till ökad livskvalitet för personer med demenssjukdom, utvärdera kvalitén på demensvården per enhet och avdelning, bidra till kvalitetsutveckling på enheten samt följa kvalitetsutvecklingen över tid inom verksamheten. Diagnossättande enhet, oftast en vårdcentral eller minnesmottagning på specialistklinik registrerar i SveDem. Därefter följer en årlig uppföljning. När personen flyttar in på särskilt boende (säbo) tar kommunen över registreringen. Finns personen redan i SveDem skickas möjligheten att registrera över från den enhet som tidigare registrerat och den årliga uppföljningen kan fortsätta på säbo. Om personen inte finns i SveDem kan man göra en uppföljning direkt under förutsättning att det finns en dokumenterad diagnos i Hälso- och sjukvårdens patientjournal. Om diagnosen sätts när personen bor på säbo ska grundregistreringen göras där.

Godkänd (underskrift beslutande)	Rubrik till Intranät/Webb	Ska publiceras på ☒ Intranät ☐ Webb	Publicerad (underskrift och datum)
----------------------------------	---------------------------	---	------------------------------------

Personer med intellektuell funktionsnedsättning

Livslängden för personer med intellektuella funktionsnedsättningar har ökat under senaste årtiondena pga. utvecklingen av den medicinska kunskapen och förbättrade livsvillkor. Personer med intellektuell funktionsnedsättning har dock ofta ett tidigare eller annorlunda åldrande än andra och möter särskilda utmaningar.

Den ökade livslängden för dessa personer medför att personalen möter komplicerade livssituationer med nya och annorlunda tecken på åldrande och där tidig demensutveckling kan vara en av flera orsaker till förvirringstillstånd, beteendestörningar eller annan psykisk ohälsa. Andra orsaker kan vara allmänt nedsatt hälsa, sinnesnedsättningar eller hormonella dyspunktioner.

I varierande grad påverkar detta personernas förmåga att klara av vardagen samt möjligheterna att påverka miljön omkring dem. Detta gör att det kan vara svårare att upptäcka tidigare tecken på demenssjukdom. Kartläggningsinstrumentet "Tidiga tecken" är avsett att användas av personal i bostäder med särskild service enligt LSS som ett verktyg för kontinuerliga somatiska, psykiska och adaptiva registreringar. Genom att jämföra resultaten över tid kan man tydligare upptäcka viktiga förändringar hos brukaren, förändringar som kan vara tecken på kognitiv svikt/demenssjukdom. Det kan leda till att kontakt tas med områdesansvarig sjuksköterska så att t ex en demensutredning påbörjas via Vårdcentralen. Men de observerade förändringarna kan också vara en signal om att till exempel en syn- eller hörselundersökning är på sin plats. På så sätt har "Tidiga Tecken" även en vidare användning.

För Katrineholms kommun gäller

- Alla verksamheter ska arbeta utifrån Läns gemensamt program för vård och omsorg om personer med demenssjukdom, 2019.
- Alla verksamheter ska vara anslutna till BPSD-registret och ha ett standardiserat arbetssätt vid BPSD-symtom.
- Registrering i BPSD-registret ska ske minst en gång per år samt vid behov för samtliga personer med demenssjukdom.
- Alla personer med intellektuell funktionsnedsättning bosatta i bostad med särskild service enligt LSS, ska årligen från 50- års ålder erbjudas registrering av "Tidiga tecken". För personer med Downs syndrom ska registrering erbjudas från 40- års ålder. Registrering ska erbjudas tätare vid tillkommande svårigheter.
- Registrering och/eller uppföljning av patienter med demensdiagnos ska ske årligen i SveDem, gäller för patienter som bor på särskilt boende för äldre.
- Innan registrering ska medgivande införskaffas från brukare/patienten, medgivande och registrering i nationella kvalitetsregister ska kunna följas i brukaren/patientens journal.

Se även

- Nationella riktlinjer för vård- och omsorg vid demenssjukdom 2017 – stöd för styrning och ledning, Socialstyrelsen 2017, www.socialstyrelsen.se
- Läns gemensamt program för vård och omsorg om personer med demenssjukdom, 2019, www.fou.sormland.se
- Svenskt Demenscentrum, <http://tidigatecken.se/material.html>

- Svenskt Demenscentrum, <http://www.demenscentrum.se/Utbildning/Webbutbildningar1/intellekt-funktionsnedsattning/>
- Svenska Demensregistret, SveDem, www.svedem.se